

Na temelju članka 81. stavak (14) Zakona o bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/17), članka 16. stavak (7) Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Službene novine Federacije BiH“, broj: 31/14), članka 13. Zakona o zaštiti žiranta u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 100/13), čl. 5. stavak (1) točka h) i 19. stavak (1) točka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 75/17) i čl. 7. stavak (1) točka h) i 12. točka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 03/18), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 27.10.2023., donosi

ODLUKU
O UVJETIMA ZA DOKUMENTIRANJE, DIGITALIZACIJU I
AUTOMATIZACIJU KREDITNIH AKTIVNOSTI BANKE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom odlukom propisuju se zahtjevi internog upravljanja, procesi i uvjeti za dokumentiranje kreditnih aktivnosti, te uspostavljanje digitalizacije i automatizacije kreditnih aktivnosti banke. Dokumentiranje kreditnih aktivnosti banke odnosi se na sve faze kreditnog procesa, uključujući pregovaračku fazu, odobravanje, ugovaranje i izmjene uvjeta odobrene kreditne izloženosti (kreditni, drugi plasmani, ulaganja i preuzete potencijalne obveze). Odredbe ove odluke primjenjuju se na sve kreditne izloženosti za cjelokupno vrijeme trajanja svake kreditne izloženosti.
- (2) Banka samostalno procjenjuje potrebe, primjerenost, usklađenost i rizike automatizacije i digitalizacije kreditnih aktivnosti i procesa.
- (3) U svrhu primjene odredbi ove odluke pojmovi vezani za upravljanje kreditnim rizikom imaju isto značenje kao u odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (u daljnjem tekstu: Odluka o upravljanju kreditnim rizikom).
- (4) Dokumentiranje kreditnih aktivnosti banke u slučaju kupoprodaje plasmana obavlja se u skladu s odredbama Zakona o bankama, Odluci o kupoprodaji plasmana banke (u daljnjem tekstu: Odluka o kupoprodaji) i odredbama ove odluke.
- (5) Odredbe ove odluke primjenjuju se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) izdala bankarsku dozvolu.
- (6) Na pitanja povezana s dokumentiranjem kreditnih aktivnosti u banci koja nisu propisana ovom odlukom, a regulirana su drugim propisom, primjenjivat će se odredbe tog propisa.

Članak 2.

Kreditni proces i dokumentiranje kreditnih aktivnosti

- (1) Banka je dužna internim aktima detaljno definirati kreditni proces, što uključuje aktivnosti unutar procesa, resurse, sudionike, odgovornosti, ovlaštenja i kontrole kreditnog procesa, kao i pravila za dokumentiranje svih aktivnosti u kreditnom procesu.
- (2) U aktima iz stavka (1) ovoga članka banka je dužna utvrditi i skup informacija i dokumenata koje su potrebne za procjenu kreditnog rizika i kreditne sposobnosti, prema vrsti ili karakteristikama klijenta i kreditne izloženosti shodno Odluci o upravljanju kreditnim

rizikom i drugim zakonskim propisima po kojima se zahtijeva procjena kreditne ili platežne sposobnosti.

- (3) U slučaju korištenja vanjskih izvora informacija, banka je dužna voditi računa o mogućnostima i zakonskim ograničenjima korištenja tih izvora podataka (osobni i drugi podaci), sukladno propisima kojima su takvi podaci regulirani.
- (4) Banka je dužna internim aktima utvrditi minimalne zahtjeve za dokumentiranje kreditnih aktivnosti, što uključuje:
 - a) sadržaj kreditnog dosjea u skladu s odredbama članka 5. ove odluke;
 - b) pravila i odgovornosti za formiranje i vođenje kreditnog dosjea;
 - c) raspolaganje i pristup kreditnom dosjeu i dijelovima njegovog sadržaja, te zaštita istog;
 - d) kontrole kojima se osigurava potpunost, ažurnost, dostupnost, integritet i povjerljivost prikupljenih informacija i dokumentacije.
- (5) Odgovorne osobe za dokumentiranje kreditnih aktivnosti sukladno utvrđenim odgovornostima u kreditnom procesu, a uvažavajući zahtjeve u pogledu osiguravanja efikasnog sustava unutarnjih kontrola u banci, obavljaju kontinuiranu procjenu kvalitete, strukture i usklađenosti dokumentiranja kreditnih aktivnosti banke i kreditnog dosjea s internim aktima kojima se definira kreditni proces.
- (6) Kontrolne funkcije u okviru svojih nadležnosti, dužne su obavljati redovnu procjenu usklađenosti kreditnog procesa i dokumentiranja kreditnih aktivnosti s važećim zakonskim okvirom.

Članak 3.

Automatizacija kreditnog procesa

- (1) Automatizacija kreditnog procesa podrazumijeva primjenu tehnologije i softverskih alata kako bi se pojednostavile, ubrzale i poboljšale aktivnosti u kreditnom procesu.
- (2) Banka je dužna prije svake automatizacije aktivnosti unutar kreditnog procesa utvrditi sve rizike i uspostaviti odgovarajuće kontrole, sukladno ovoj odluci, Odluci o upravljanju eksternalizacijom u banci i Odlukom o sustavu unutarnjeg upravljanja u banci.
- (3) Banka je dužna u aktima iz članka 2. stavka (1) ove odluke na dovoljno detaljan način opisati primjenu automatiziranog modela za procjenu kreditne sposobnosti klijenta, ostalih sudionika u ugovornom odnosu i donošenje odluka o odobravanju kreditne izloženosti, ukoliko isti primjenjuje.
- (4) U vezi sa stavkom (3) ovoga članka banka je dužna dodatno propisati i uvjete za primjenu automatiziranog modela za procjenu kreditne sposobnosti i donošenja odluka u procesu odobravanja kredita za koje je dopušteno automatizirano donošenje odluka, a najmanje:
 - a) kreditno-garancijske proizvode koji se mogu odobravati primjenom automatiziranog modela;
 - b) kriterije i limite koji omogućavaju grupiranje izloženosti prema sličnim karakteristikama;
 - c) limite za pojedinačne izloženosti i relevantne dijelove portfelja;
 - d) kriterije koje uzima u obzir prilikom provođenja procjene kreditne sposobnosti klijenta i ostalih sudionika u ugovornom odnosu;
 - e) kriterije i limite za odobravanje izloženosti i praćenje rizičnosti na grupnoj osnovi, s posebnim osvrtom na kvalitetu tih grupa i adekvatnu identifikaciju i mjerenje rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena.
- (5) Banka je dužna primjenjivati automatizirani model na način koji odgovara razini rizika, vrsti i složenosti kreditnog proizvoda, kao i vrsti klijenta, te da ima razumijevanje korištenih modela, metodologija, ulaznih podataka, pretpostavki, ograničenja i rezultata, s ciljem adekvatnog upravljanja rizikom modela.
- (6) Banka je dužna osigurati adekvatnu dokumentiranost automatiziranog modela, uspostaviti mehanizme kontrole i kontinuirano pratiti izloženosti odobrenih primjenom automatiziranih modela i njihov utjecaj na kvalitetu portfelja ili proizvoda u kojima se ti modeli primjenjuju.

- (7) Pri upotrebi automatiziranih modela za procjenu kreditne sposobnosti i donošenje odluka o odobravanju kreditne izloženosti, banka može upotrebljavati i druge strukture pouzdanih izvora informacija kojim upravlja banka ili se na drugi način može dokazati njihova pouzdanost.

Članak 4.

Odluka, ugovaranje i izmjena uvjeta kreditne izloženosti

- (1) Ovisno o vrsti klijenta i kreditne izloženosti, banka je dužna utvrditi uvjete za prikupljanje i obradu informacija i dokumentacije, prije obrade informacija i odluke o kreditnoj izloženosti, sukladno odredbama ove odluke i drugim zakonskim propisima po kojima se zahtjeva odgovarajuća suglasnost klijenta za prikupljanje i obradu informacija i dokumentacije.
- (2) Nadležni donositelj odluke o kreditnoj izloženosti, sukladno politikama, procedurama i sustavu internog upravljanja u banci donosi odluku o odobravanju ili odbijanju kreditne izloženosti, a na temelju prethodno provedene procjene kreditne sposobnosti klijenta i ostalih sudionika u ugovornom odnosu propisane odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom.
- (3) Odluka o odobravanju kreditne izloženosti treba biti jasna i adekvatno dokumentirana, te uključivati sve uvjete i preduvjete za ugovor o kreditnoj izloženosti i realizaciji izloženosti. Navedena odluka je u pravilu pojedinačna, ali može biti i grupna u iznimnim slučajevima (odobrenja velikog broja manjih izloženosti u segmentu stanovništva ili već odobrene kreditne izloženosti za koje banka mijenja uvjete uslijed regulatornih mjera ili promjena na tržištu).
- (4) Banka je dužna jasno odrediti najduže razdoblje važenja odluke o odobravanju kreditne izloženosti. Ukoliko se odobrena kreditna izloženost ne realizira u tom roku, potrebno je podnijeti na odobrenje novi kreditni prijedlog.
- (5) Banka može ugovoriti kreditnu izloženost samo na temelju odgovarajuće odluke, koja sadrži minimalno osnovne elemente ugovora.
- (6) Banka može mijenjati elemente ugovora zbog promijenjenih okolnosti, sukladno propisima kojima se uređuje poslovanje banke i propisima koji uređuju obvezne odnose. Za svaku izmjenu odnosno dopunu prvobitno odobrenih uvjeta kreditne izloženosti, potrebno je prethodno osigurati suglasnost nadležnog nositelja kompetencije, a što će banka definirati internim aktima.

Članak 5.

Formiranje, sadržaj i vođenje kreditnog dosjea

- (1) Kreditni dosje je sistematičan skup svih dokumenata i informacija koje su nastale i odnose se na pregovaračku fazu pojedinačne izloženosti, kreditnu izloženost i ugovorni odnos između banke i klijenta, naknadne aktivnosti i postupke banke u periodu trajanja kreditne izloženosti.
- (2) Kreditni dosje se formira, vodi i može sadržavati:
 - a) elektroničke dokumente, inicijalno sačinjene i prihvaćene u tiskanoj formi, i naknadno unesene ili transformirane u elektronički oblik;
 - b) elektroničke dokumente sačinjene u izvornoj elektroničkoj formi i korištene u elektroničkom sustavu, u skladu s relevantnim zakonskim propisima;
 - c) dokumente izrađene u tiskanom obliku, ukoliko je to predviđeno važećim zakonima, ili utvrđeno od strane banke;
 - d) zapise u bazama podataka banke;
 - e) ostalu dokumentaciju, te ostale zapise i registre u tiskanom ili elektroničkom obliku koji sadrže informacije o kreditnoj aktivnosti.

- (3) Banka je dužna osigurati da je svaka kreditna izloženost dokumentirana, te da za svaku kreditnu izloženost formira, vodi i održava uredan i kompletan kreditni dosje, sve do njene konačne naplate, odnosno likvidacije (reguliranja) na drugi zakonski propisan način.
- (4) Banka je dužna u svojim internim aktima utvrditi obavezni sadržaj kreditnog dosjea, za sve sudionike u ugovornom odnosu, imajući u vidu relevantnost navedenih informacija, uvažavajući minimalno:
 - a) informacije i dokumentaciju o klijentu i ostalim sudionicima u ugovornom odnosu, te izvršenoj identifikaciji istih;
 - b) informacije i dokumentaciju koje upućuju na potpuno informiranje o uvjetima u pregovaračkoj fazi;
 - c) neophodne suglasnosti, obavijesti i procjene u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita korisnika financijskih usluga i drugim relevantnim zakonskim propisima;
 - d) informacije i dokumentaciju potrebnu za procjenu kreditne sposobnosti svih sudionika u ugovornom odnosu, u skladu s Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom;
 - e) kreditnu analizu, prijedlog za odobrenje kreditne izloženosti i mišljenje stručne službe i/ili osobe u banci, gdje je isto primjenljivo;
 - f) odluku o odobravanju kreditne izloženosti u skladu s člankom 4. ove odluke, odnosno sve izmjene i dopune odluke;
 - g) informacije i dokumentaciju o instrumentima osiguranja kreditne izloženosti;
 - h) ugovor o kreditnoj izloženosti i anekse ugovora u slučaju kada su ugovoreni;
 - i) informacije i dokumentaciju kojim se potvrđuje namjensko korištenje kredita, isplate kredita i otplate obveza po kreditu;
 - j) informacije i dokumentaciju o kontinuiranom praćenju kreditnog rizika i raspoređivanju izloženosti u razine kreditnog rizika;
 - k) informacije i dokumentaciju kojima se dokazuje pravovremena identifikacija izloženosti kod kojih je prisutan povećan kreditni rizik, te vođenje evidencije o tim izloženostima;
 - l) informacije i dokumentaciju o svim mjerama i aktivnostima koje je banka poduzela u slučaju kada se krediti ne otplaćuju po ugovorenim uvjetima (mjere rane intervencije, mjere naplate nekvalitetne aktive, informacije o trajnom otpisu i dr., vezano za tu kreditnu izloženost ili tog klijenta);
 - m) informacije i dokumentaciju o redovnom praćenju (monitoringu) kolateralala;
 - n) ostale informacije i dokumentaciju relevantnu za konkretnu kreditnu izloženost.
- (5) Sadržaj kreditnog dosjea može biti smješten i dostupan na jednoj ili više lokacija, te isti mora biti adekvatno pohranjen i zaštićen.
- (6) Kreditni dosje mora adekvatno, točno, vjerodostojno i kronološki dokumentirati kreditne aktivnosti iz članka 1. stavka (1) ove odluke, kao i kreditni proces propisan Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom.
- (7) U slučaju sindiciranih kredita, banka koja je sudionik u sindikaciji mora osigurati minimalne dokumente i informacije propisane ovom odlukom, a sukladno svojoj ulozi u kreditnoj izloženosti.

Članak 6.

Prenosivost, integritet i povjerljivost za potrebe supervizije

- (1) Za svrhe uvida i ovlaštene upotrebe od strane Agencije, banka je dužna omogućiti prenosivost kreditnog dosjea u elektroničkom obliku.
- (2) Po zahtjevu Agencije, kreditni dosjei se dostavljaju isključivo na način koji osigurava preglednost, povjerljivost, integritet, sigurnost, te verifikaciju sadržaja i dostavljanja.

Članak 7.

Informacijska podrška za potrebe usklađenosti, revizije i izvješćivanja

- (1) Banka treba imati odgovarajuću organizaciju informacija za podršku procesu odobravanja kreditne izloženosti, te za upravljanje kreditnim rizikom i praćenje tijekom trajanja kreditne izloženosti. Organizacija informacija treba osigurati kontinuitet, cjelovitost i sigurnost informacija o izloženosti, klijentu i kolateralu, od trenutka odobravanja i tijekom trajanja kreditne izloženosti.
- (2) Organizacija informacija treba biti detaljna kako bi na razini pojedinačne kreditne izloženosti obuhvatila specifične informacije, a posebno kriterije odobravanja kreditne izloženosti koji su primijenjeni u vrijeme odobravanja (povijest organizacije informacija).
- (3) Stavak (2) ovoga članka podrazumijeva i omogućavanje da se podaci koji se odnose na klijenta povežu s podacima koji se odnose na kolateral, te da se tako podrži učinkovito praćenje kreditnog rizika i omogući učinkoviti revizijski trag, mjerenje operativnih i kreditnih performansi i djelotvornosti, kao i praćenje odstupanja od politike izuzeća i prekoračenja (uključujući korekcije razine rizika kreditne izloženosti ili prekoračenja ocjene koju je dodijelio automatizirani model, ukoliko se isti primjenjuje u banci).
- (4) Banka je dužna, u zavisnosti od složenosti poslovnog modela i procesa, imati dostupne interne akte ili preglede kojima se jasno prezentira organizacija informacija iz stavka (1) ovoga članka.

Članak 8.

Dokumentiranje u slučaju kupoprodaje plasmana banke

- (1) U slučaju kada je banka, po osnovi ugovora o kupoprodaji plasmana zaključenog sukladno Zakonu o bankama i odredbama Odluke o kupoprodaji, stekla pravo potraživanja po osnovi kupoprodaje plasmana banke, dužna je formirati kreditni dosje na dan potpisivanja predmetnog ugovora.
- (2) U kreditni dosje iz stavka (1) ovoga članka banka je dužna uložiti dokumentaciju, minimalno propisanu Odlukom o kupoprodaji ili njene ovjerene kopije, kao i onu koja se prije kupoprodaje nalazila u kreditnom dosjeu banke prodavatelja, u formatu koji je predviđen procedurama banke prodavatelja i zakonskim ograničenjima.
- (3) Dokumentacija iz stavka (2) ovoga članka uključuje i sljedeće:
 - a) informaciju - izjavu banke prodavatelja o stupnju urednosti klijenta u izmirenju (servisiranju) obveza po kreditu;
 - b) ugovor o kupoprodaji plasmana između banke prodavatelja i banke kupca, sukladno stavku (1) ovoga članka, s elementima propisanim odredbama Odluke o kupoprodaji, a naročito odredbi o načinu izmirenja kreditnih obveza i razmjeni podataka i dokumentacije vezane za otplatu kredita između ugovorenih strana;
 - c) dokumentaciju povezanu s uvjetima odobrenog kredita od strane banke prodavatelja;
 - d) dokumentaciju o instrumentima osiguranja po odobrenom kreditu.
- (4) Agencija može zahtijevati da banka osigura i dodatnu dokumentaciju koja se odnosi na relevantne informacije za dokumentiranje kreditnih aktivnosti za kupljeni kredit, a u skladu s odredbama ove odluke.
- (5) U slučaju kada banka, po osnovi ugovora o kupoprodaji plasmana izvrši prodaju prava potraživanja po osnovi kupoprodaje plasmana, dužna je u kreditni dosje predmetnog potraživanja uložiti zaključeni ugovor o kupoprodaji plasmana i ostalu relevantnu dokumentaciju povezanu s tim potraživanjem.

Članak 9.

Čuvanje dokumentacije iz kreditnog dosjea

- (1) Banka je dužna primijeniti zahtjeve za čuvanje cjelokupne dokumentacije iz kreditnog dosjea sukladno propisima kojima se uređuje arhivsko, odnosno uredsko poslovanje,

propisima za čuvanje elektroničkih dokumenata i informacija, te drugim propisima za čuvanje poslovne dokumentacije.

- (2) Zahtjevi iz stavka (1) ovoga članka odnose se na cjelokupnu dokumentaciju o kreditnoj izloženosti iz kreditnog dosjea koja je propisana ovom odlukom i drugim propisima, za cijelo vrijeme važenja ugovora o kreditnoj izloženosti, odnosno do okončanja sudskih sporova ukoliko su pokrenuti na temelju tog ugovornog odnosa.
- (3) U svrhu postupanja po st. (1) i (2) ovoga članka, banka je dužna svojim internim aktom propisati način uspostavljanja, vođenja, odnosno ažuriranja i zaštite kreditnog dosjea, uključujući i korištenje elektroničkog oblika u mjeri, na način i u sadržaju koji je usklađen sa zakonskim propisima i Odlukom o sustavu internog upravljanja u banci.
- (4) Banka je dužna osigurati čuvanje povjerljivih, osobnih ili na drugi način osjetljivih informacija, te poštovati sve zakonske i regulatorne zahtjeve koji se odnose na zaštitu podataka, a primjenjuju se na banku.
- (5) U okviru sveobuhvatne procjene rizika i upravljanja kontinuitetom poslovanja, banka je dužna redovito procjenjivati operativni rizik koji se odnosi na dokumentiranje kreditnih aktivnosti.
- (6) Procjene iz stavka (5) ovoga članka moraju obuhvatiti rizike lokacija na kojima se pohranjuje dokumentacija, stanje procesa i dokumentacije koja se pohranjuje u tiskanom obliku, kontrole pristupa i ostale rizike koji su vezani za dokumentiranje kreditnih aktivnosti.

II. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 10.

Prijelazne i završne odredbe

- (1) Banka je dužna interne akte iz čl. 2., 4., 5., 7. i 9. ove odluke uskladiti s odredbama ove odluke, u roku od 6 mjeseci nakon stupanja na snagu iste, te obavljati redovito ažuriranje najmanje jednom godišnje ili u slučaju promjena u poslovnim procesima.
- (2) Do datuma usklađivanja banke s odredbama ove odluke, sukladno stavku (1) ovoga članka, primjenjivat će se odredbe internih akta banke koji su važili na dan stupanja na snagu ove odluke.
- (3) Danom početka primjene ove odluke prestaje važiti Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 3/03 i 23/14) i Odluka o uvjetima za procjenu i dokumentiranje kreditne sposobnosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14).
- (4) Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjuje se od 30.06.2024. godine.

Broj: U.O.-16-04/23
Sarajevo, 27.10.2023. godine

PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA

Ivanka Galić, dipl.ecc., v.r.